23.9.2020

EDUSKUNTA
Ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Asia: Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto Pellolta pöytään -strategiasta (Farm to Fork) 20.5.2020

Kiitämme mahdollisuudesta lausua Komission tiedonannosta Pellolta pöytään -strategiasta.

Valio tukee pääosin Suomen kantaa ja Pellolta pöytään -strategian tavoitteita, sillä ne ovat pitkälti yhteneväiset Valion omien tavoitteiden kanssa. **Valion kunnianhimoinen tavoite on nollata maidon hiilijalanjälki Valion omassa tuotantoketjussa vuoteen 2035 mennessä**. Esimerkkejä Valion vastuullisuusohjelman mukaisista kehityshankkeista ovat mm. nurmen hiilensidonnan lisääminen, lannan ravinteiden ja energian kierrätys, eläinten terveyttä ja hyvinvointia edistävä vastuullisuuslisä, uusiutuvat ja ympäristöystävälliset pakkausmateriaalit, sekä ravitsemussitoumuksemme suolan ja sokerin käytön vähentämiseksi.

Johdanto: Toimia tarvitaan

Komission Pellolta pöytään -strategian johdannossa todetaan merkittäviä asioita, joita ei tule jatkovalmistelussa unohtaa:

> Talouden elpymisen ja siirtymän onnistumisen kannalta on olennaisen tärkeää varmistaa kestävä toimeentulo alkutuottajille, joiden tulot ovat muita pienemmät.
>
> Covid-19 pandemia on tuonut esiin sen, miten tärkeää on vahva ja häiriöitä kestävä elintarvikejärjestelmä.
>
> Tällä strategialla pyritään palkitsemaan niitä viljelijöitä ja elintarvikeketjun toimijoita, jotka ovat jo siirtyneet kestäviin käytäntöihin, mahdollistamaan samanlainen siirtymä muille ja luomaan uusia mahdollisuuksia näiden toimijoiden yrityksille.

Valion näkemyksen mukaan muutos ruokajärjestelmässä voidaan toteuttaa vain alkutuottajille kohdistetulla riittävällä ja oikeudenmukaisella taloudellisella tuella. Markkinaehtoinen muutos ei yksin riitä, vaan tarvitaan myös yhteiskunnan panostusta perinteisen maataloustuen lisäksi. Pandemia vahvisti entisestään sitä näkemystä, että jokaisen maan on pidettävä huoli omien kansalaistensa ruokaturvasta.

Valio jakaa Suomen kannassa esitetyn huomautuksen: *" Suomi korostaa, että strategian toimeenpanossa on kiinnitettävä huomiota jäsenvaltioiden lähtötilanteisiin ja olosuhteisiin sekä kokonaiskestävyyteen huomioiden ympäristölliset, taloudelliset ja sosiaaliset näkökulmat sekä vaikutukset eri alueisiin."*. Suomen tilanne on EU Komission tavoitteiden suhteen varsin hyvällä tasolla esimerkiksi torjunta-aineiden ja kasvinsuojeluaineiden suhteen, joten on syytä tarkkaan harkita, onko realistista asettaa lainsäädännöllisiä vähentämistavoitteita niiden käytölle

Suomessa. Hyvä esimerkki vastuullisesta toiminnasta Suomessa on antibioottien hyvin alhainen käyttö eläinlääkinnässä. Niiden tuotekohtainen käyttö voitaisiin täällä rekisteröidä, jolloin voitaisiin seurata antibioottien käyttöä yksilöidymmin esimerkiksi maidontuotantoketjussa.

Kestävän elintarviketuotannon varmistaminen

Pellolta pöytään strategiassa tuodaan uutena mahdollisena liiketoimintamallina esiin hiilen sitominen maa- ja metsätaloudessa.

Valion on kutsunut koolle ns. CARBO-hankekokonaisuuden. Siinä tehdään yhteistyötä huippututkimusryhmien ja nurmen kasvatuksen ja käytön asiantuntijayritysten kanssa. Mukana ovat mm. Ilmatieteen laitos, Luonnonvarakeskus Luke, Itä-Suomen yliopisto, Yara sekä Atria Tuottajat. Tutkimus- ja kehityshankkeet pureutuvat erityisesti nurmen hiilensidontaan ja nurmiviljelyn tehokkuuteen. Tavoitteena on suomalaisen maito- ja lihaketjun ympäristövaikutusten pienentäminen tutkimukseen perustuvan tiedon, uusien innovaatioiden ja tilapilottien avulla.

Valio kannattaa Pellolta pöytään -strategian ehdotusta, että **hiilen sitomiseen olisi tulevaisuudessa myönnettävä korvausta** joko yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) tai muiden julkisten tai yksityisten aloitteiden kautta. Vielä ei hiilen sitoutumisen todentaminen ole valmis, vaan lisää tutkimustietoa tarvitaan. Sitä odotellessa on tuettava valikoituja toimenpiteitä.

Strategian biopohjaista kiertotaloutta koskevassa kohdassa mainitaan, että viljelijöiden olisi tartuttava tilaisuuksiin kotieläintuotannon metaanipäästöjen vähentämiseksi kehittämällä uusiutuvan energian tuotantoa ja investoimalla anaerobisiin mädätyslaitteistoihin biokaasun tuottamiseksi maatalousjätteestä ja -tähteistä, kuten lannasta.

Valiolla halutaan muuttaa tiloilla muhiva lanta energiaksi. Lannasta saadaan tulevaisuudessa yhä useammin biokaasua, joka korvaa liikenteen fossiilisia polttoaineita ja sen sisältämästä ravinteista tulee lannoitteita.
Kyse on kokonaisvaltaisesta resurssitehokkuuden lisäyksestä. Nurmien viljely sitoo hiiltä maaperään ja biokaasun lisäksi lannasta saadaan kuiviketta ja typpilannoitetta.

Valio kannattaa strategian ajatusta biokaasun lisäämisestä. Lannan kuljettaminen prosessoitavaksi isoihin laitoksiin on hyvin kallista ja vähentää ilmastotehokkuutta. Tästä syystä hajautetut tilakohtaiset tai muutaman tilan yhteenliittymien biokaasulaitokset ovat tehokkain tapa edistää biokaasun tarjontaa. Tätä voidaan vauhdittaa tehokkaasti valtiontukisääntelyä kehittämällä siten, että helpotetaan maatiloilla tuotetun energian ja polttoaineen myyntiä tilan ulkopuolelle.
Valtiontukissääntelynjoustavoittamisen tarve on mainittu myös Suomen kannassa.

23.9.2020

Komissio pyrkii strategiassa vähentämään ravinnehävikkiä vähintään 50 % ja varmistamaan samalla, että maaperän hedelmällisyys ei heikkene.

Maitotiloilla ei ole merkittäviä ravinneylijäämiä. Lannan ravinteiden hyväksikäyttöä voidaan kuitenkin parantaa biokaasutuksella ja mekaanisella separoinnilla. Veden poiston teknologiaan massoista on kuitenkin syytä panostaa.

Komission aikomuksena on tarkistaa eläinten hyvinvointia koskevaa lainsäädäntöä.

Eläinten hyvinvoinnin parantaminen on Valiolle tärkeää. Valio on vuoden 2018 alusta alkaen maksanut vastuullisuuslisää niille tiloille, jotka sitoutuvat eläinten hyvinvointia parantaviin vapaaehtoisiin tekoihin. Tavoitteenamme on saada kaikki valiolaiset maitotilat vastuullisuuslisän piiriin vuoden 2020 aikana ja sertifioidun ja auditoidun terveydenhoito -järjestelmän piiriin vuoden 2025 loppuun mennessä.

Pakkausmerkinnät ja ruokahävikki

Pellolta pöytään strategiassa Komissio ehdottaa yhdenmukaistettuja pakollisia pakkausten etupuolelle tehtäviä ravintoarvomerkintöjä ja pakollisia alkuperämerkintöjä tiettyihin tuotteisiin.

Valion kantana voi todeta, että Suomalainen sydänmerkki toimii hyvin pakkauksen etupuolelle sijoitettuna ravintoarvomerkintänä. Sen myöntäminen tuotteelle perustuu ravitsemussuosituksiin ja kriteerit ovat rasvan, suolan ja sokerin suhteen tiukat. Ilmoitamme jo nyt maitovalmisteiden maidon alkuperämaan, joten **alkuperämerkinnän laajentaminen maitotuotteisiin** sopii Valiolle.

On itsestään selvää, että **Valio pyrkii vähentämään hävikkiä** ketjun kaikissa osissa. Hävikki on sekä alkutuottajalle että yritykselle aina tappiollista. Ruokahävikin vähentämisessä kaivataankin enemmän tietoa keinoista kuin tilastotietojen keruuta siinä onnistumisessa.

Yhteenvetona voidaan todeta, että Pellolta pöytään strategia on pääosin saman suuntainen Valion vastuullisuustavoitteiden kanssa ja Valio voi pääosin tukea esitettyä Suomen kantaa. Muutoksen onnistumisen kannalta on kuitenkin olennaisen tärkeää varmistaa kestävä toimeentulo alkutuottajille. Heidän tulonsa niin Suomessa kuin EU:ssa ovat muita työntekijöitä pienemmät.

Valio Oy

Riitta Brandt

Riitta Brandt
Edunvalvontajohtaja